

VUURSALAMANDERS IN HET ZUIDELIJK GEULDAL

VERSLAG VAN EEN EXCURSIE VAN DE HERPETOLOGISCHE STUDIEGROEP

R.E.M.B. Gubbels, Langs de Veestraat 15, 6125 RN Obbicht

Op zaterdag 27 augustus 1994 werd door de Herpetologische Studiegroep Limburg een excursie georganiseerd in het zuidelijk Geuldal. De aandacht ging hierbij in het bijzonder uit naar de Vuursalamander (figuur 1). In dit meest zuidelijke puntje van Nederland komt genoemde soort voor langs een vijftal bronbeekjes ten oosten van de Geul.

Ondanks het feit dat de vindplaatsen reeds vele decennia globaal bekend zijn, is er nog steeds relatief weinig informatie over de exacte verspreiding van de soort. Doel van de excursie was dan ook om van de vijf bekende beekjes een meer gedetailleerd verspreidingsbeeld van de Vuursalamander te verkrijgen.

Rond 20.00 uur hadden zich in Epen 15 mensen voor de excursie verzameld.

In een lokale kroeg werd een korte uitleg gegeven over de te volgen werkwijze en werden gedetailleerde veldkaarten (1:2500) uitgedeeld. Gezien de opkomst werd besloten om met vier groepjes vier van de vijf beken te inventariseren, namelijk de Klitserbeek, de Mässel, de Belleterbeek en de Berversbergbeek.

In figuur 2 is de ligging van deze vier beken weergegeven.

De verwachtingen waren hooggespannen; de weersomstandigheden waren immers ideaal (lichte regen en een luchttemperatuur van ca. 16 °C) en de Vuursalamanders zouden waarschijnlijk bijzonder actief zijn (paartijd). Om ongeveer 21.00 uur ging elke groep, gewapend met zaklampen, op pad.

FIGUUR 1. Adulte Vuursalamander langs de Belleterbeek (foto R. Gubbels, 1993).

RESULTATEN

Na gemiddeld 2,5 uur zoeken, kon de volgende balans opgemaakt worden:

BELLETERBEEK

In het dal van de Belleterbeek werden 9 adulte Vuursalamanders waargenomen, 7 ♂♂ en 2 ♀♀ (waaronder 1 parend koppeltje). Twee dieren werden aangetroffen in het bronbos, de overige in weilanden direct grenzend aan het bronbos. Alle Vuursalamanders bevonden zich in de bovenloop van de beek (figuur 3).

Overige waarnemingen:

- Alpenwatersalamander: Eén adult ♀ in een weiland langs de bovenloop van de beek.
- Bruine kikker: Twee adulte ♂♂ en 8 juveniele dieren in de weilanden langs de bovenloop van de beek.
- Gewone pad: Eén adult ♂ in een regenplas nabij de monding van de Belleterbeek in de Geul. Eén adult ♀ langs de weg Cottessen-Camerig.
- Vroedmeesterpad: Eén adult ♀ langs de weg Cottessen-Camerig.

BERVERSBERGBEEK

In het bronbos aan de bovenloop van de beek werd één adulte Vuursalamander (♂) gevonden (figuur 3).

Overige waarnemingen:

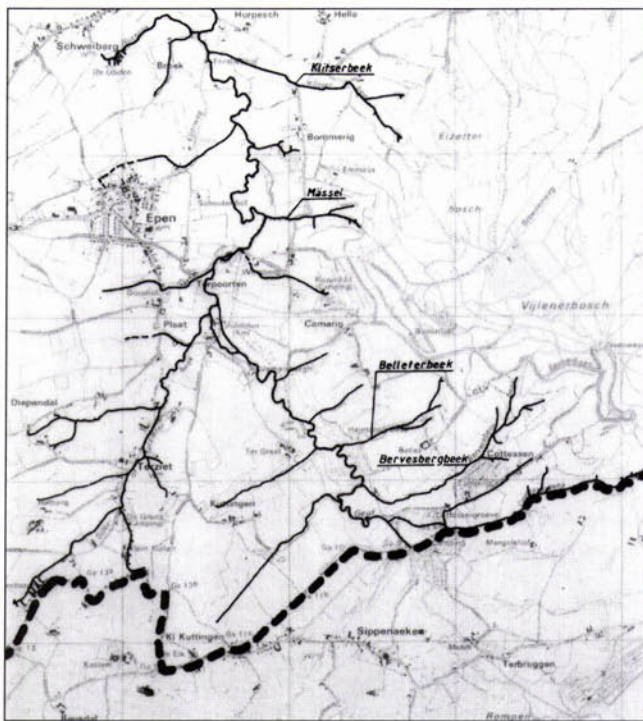
- Bruine kikker: Eén subadult langs de beek.
- Gewone pad: Eén adult ♀ in een weiland langs de beek.

MÄSSEL

Langs deze beek werden geen Vuursalamanders gevonden.

Overige waarnemingen:

- Bruine kikker: Vijf exemplaren verspreid langs de midden- en bovenloop van de beek.

FIGUUR 2.
Ligging van de vier
onderzochte beken in
het zuidelijk Geuldal.

in de nattigheid rond te struinen. Tevens een woord van dank aan de instanties die bereid waren toestemming te verlenen voor het betreden van hun eigendom, te weten: Vereniging Natuurmonumenten, Stichting Het Limburgs Landschap, Staatsbosbeheer en het Waterschap Roer en Overmaas.

SUMMARY

FIRE SALAMANDERS IN THE SOUTHERN PART OF THE GEUL VALLEY

On 27 August 1994, the Limburg Herpetological Working Party surveyed the southern part of the Geul valley (near Epen) for Fire Salamanders (*Salamandra salamandra*). Four tributaries of the Geul, the Belleterbeek, the Berversbergbeek, the Klitserbeek and the Mässel, were inspected. Fire Salamanders were found along the first three of these. In addition to Fire Salamanders, Alpine Newt (*Triturus alpestris*), Common Frog (*Rana temporaria*), Midwife Toad (*Alytes obstetricans*) and Common Toad (*Bufo bufo*) were observed.

LITERATUUR

COELEN, J.E.M. VAN DER, 1992. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg; Maastricht/Stichting RAVON; Nijmegen.

GUBBELS, R.E.M.B., 1992. Vuursalamander *Salamandra salamandra*. In: COELEN, J.E.M. VAN DER (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg; Maastricht/Stichting RAVON; Nijmegen.

GUBBELS, R.E.M.B., IN PREP. Verspreiding van de Vuursalamander (*Salamandra salamandra* L.) langs de Belleterbeek en Berversbergbeek.

KLITSERBEEK

Nabij het bronbos aan de bovenloop werd één Vuursalamander waargenomen (figuur 3). Overige waarnemingen:

- Bruine kikker: Verspreid langs de midden- en bovenloop 18 dieren.
- Kleine watersalamander: Nabij poel in de bovenloop 2 juvenielen.

NABESCHOUWING

Op basis van oudere gegevens (GUBBELS, 1992) en recente waarnemingen (GUBBELS, in prep.) was vóór de excursie de inschatting dat zowel langs de Klitserbeek, de Belleterbeek als de Berversbergbeek tussen de 5 en 15 Vuursalamanders aangetroffen zouden kunnen worden. Voor het dal van de Mässel kon geen voorspelling gegeven worden. Hier worden slechts incidenteel Vuursalamanders waargenomen.

In het licht van deze voorspelling vielen de resultaten, ondanks het intensieve speurwerk van elke groep, tegen. Alleen langs de Belleterbeek werd het verwachte aantal Vuursalamanders aangetroffen. Waarschijnlijk zijn beperkte ervaring met het zoeken naar Vuursalamanders en onbekendheid met het terrein oorzaken van het geringe aantal

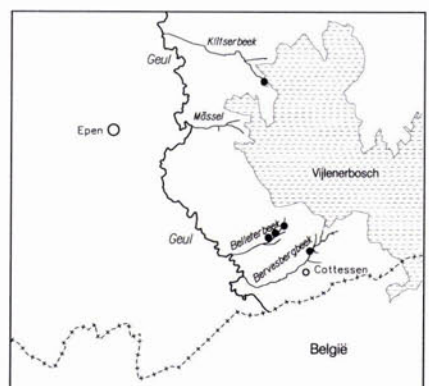
waarnemingen langs de Klitsers- en Berversbergbeek. Bijzonder interessant is de waarneming van het koppeltje parende Vuursalamanders langs de Belleterbeek te noemen. In Zuid-Limburg worden parende Vuursalamanders namelijk slechts hoogstzelden waargenomen (GUBBELS, 1992).

De overige waargenomen amfibiesoorten zijn vrij algemeen in het onderzoeksgebied (VAN DER COELEN, 1992). Opmerkelijk is echter de vondst van Gewone padden in de omgeving van de Belleterbeek. Volgens het waarnemingenarchief van het Natuurhistorisch Genootschap is de soort hier (kilometerhokken 193-307 en 193-308) nog niet eerder waargenomen. Waarschijnlijk overwinteren de padden in het vochtige, bosrijke beekdal en planten ze zich voort in de poelen die verspreid in het zuidelijk Geuldal aangelegd zijn.

Alhoewel het doel van de excursie niet helemaal bereikt is, was het toch een geslaagde avond. Graag wil ik dan ook volgend jaar één of meerdere keren de speurtocht naar Vuursalamanders in het zuidelijk Geuldal herhalen. Eenieder is hierbij welkom.

DANKWOORD

Bij deze wil ik alle excursieleden bedanken voor hun inzet en hun bereidwilligheid om op een zaterdagavond

FIGUUR 3. Vindplaatsen van de Vuursalamander langs de vier onderzochte bronbeekjes.